

Авраменко Вікторія

## КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ФРАНЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

*Культурна дипломатія набуває все важливішого значення для Французької Республіки. Франція формує низку завдань та цілей під час здійснення культурної дипломатії, щоб зберегти, підтвердити та зміцнити свій лідируючий характер на міжнародній арені.*

**Ключові слова :** культурна дипломатія, Франція, зовнішня культурна політика, Альянс Франсез, Французький інститут.

*Cultural diplomacy becomes more and more important for France. France forms a number of goals and objectives during implementation of its cultural diplomacy to save, confirm and reinforce its leading character into an international stage.*

**Keywords:** cultural diplomacy, France, foreign cultural diplomacy, Alliance Frances, French Institute.

Актуальність теми полягає у тому, що на сьогодні культурна дипломатія Франції проявляє свою ефективність та впливовість у зовнішньополітичних діях держави, сприяє досягненню політичних цілей та забезпеченню національних інтересів держави. Також вона володіє широким спектром можливостей впливати на сучасний стан питань національної безпеки, стимулювання розвитку культури, зміцнення національної ідентичності та демократичних цінностей, формування іміджу Франції на міжнародній арені. Культурна дипломатія Франції у 21 столітті відкриває все більші перспективи та умови для соціально-культурного розвитку держави та позитивно позначається на політичній діяльності Франції. Витоки цих задач простежуються ще у XVII столітті, коли французька дипломатія стає законодавицею мод. У цей період французька мова починає використовуватися в якості головного засобу міжнародного спілкування та дипломатичного листування. Незважаючи на всі вигини своєї історії, Франція зуміла зберегти спадкоємність у політиці просування своєї культури.

Метою є визначення місця культурної дипломатії у зовнішній політиці Франції на сучасному етапі. Міністерство Європи і закордонних справ Франції має за кордоном широку мережу культурних відділів та установ. Спільно вони налагоджують тісні зв'язки з партнерами для досягнення наступних цілей: ознайомити зарубіжну публіку з французькою культурою і роботою французьких художників і артистів (мережа французьких культурних установ за кордоном проводить більше 26 000 заходів на рік); вибудувувати міцні зв'язки не тільки між діячами мистецтва, а й між тими, хто визначає політику в галузі культури, щоб краще відповідати на потреби іноземних художників, артистів і професійних учасників ринку [2,126].

Зовнішня культурна політика для Франція – це, насамперед, комплекс завдань, які розробляються та реалізуються державою на

зовнішньому рівні для просування національної культури та мови, для створення благополучної зовнішньополітичної кон'юнктури, яка сприяє більш ефективній реалізації зовнішньополітичного курсу. Використання в повному масштабі потенціалу та ресурсів культурної дипломатії дозволяє досягти мети формування позитивного іміджу та уявлень міжнародної спільноти про Францію [4].

Завдання культурної дипломатії Франції полягає у тому, щоб за кордоном сформувався образ держави, яка відповідально зберігає історичні традиції своєї культури, де всебічно розвивається культурне життя та свобода творчості. Одним з головним завданням є просування, популяризація, експорт національної культури і мови, пропаганда власних культурних здобутків за кордоном. Це завдання включає ознайомлення іноземних держав з Францією, її жителями, культурою, мовою та викликати зацікавлення до подальшого вивчення. Для формування позитивного образу за кордоном потребуються «особливі» інструменти: культура, культурні цінності, культурні зв'язки, здобутки у сфері науки, спорту, освіти та мистецтві. Також завданням є створення сприятливих умов для реалізації політичних та економічних задач країни на міжнародній арені. Потрібно представити культуру своєї країни на найвищому рівні, слід показати самобутність своєї нації [2,125].

На міжнародному рівні французька політика в культурній сфері спрямована на досягнення пріоритетних завдань завдяки за кордоном: за допомогою таких заходів, як *Baltic Sounds French* (сучасна музика), *France Dance* (сучасний танець) і *Paris Calling* (сучасне мистецтво) в Лондоні. Проводяться також обміни між галереями в рамках ініціативи "Берлін-Париж" і мультидисциплінарні фестивалі, такі як "Перетини" в Китаї; у Франції за допомогою платформи *Focus*: в області танцю, театру, циркових і вуличних мистецтв, завдяки ініціативі *Focus*, запущеної в 2008 р, іноземні професіонали, які займаються складанням програм, можуть познайомитися з останніми роботами артистів, які проживають у Франції, в рамках авторитетного міжнародного фестивалю [5].

Французький інститут та мережа Альянс Франсез - основні структури, які здійснюють культурну діяльність Франції за кордоном. Французький інститут, створений 1 січня 2011 року, відповідає за здійснення усієї культурної діяльності Франції за кордоном. Перебуваючи у веденні Міністерства Європи і закордонних справ, він сприяє досягненню нових цілей і розширенню міжнародного впливу Франції за рахунок посилення діалогу з представниками інших культур, заснованого на розумінні та партнерстві. Мережа Альянс Франсез, заснована в Парижі в 1883 р, виступає в якості партнера Міністерства Європи і закордонних справ. Ця найбільша в світі культурна мережа нараховує більше 800 відділень в 137 країнах на всіх п'яти континентах. Щорічно більше 500 000 чоловік всіх вікових категорій вивчають французьку мову в центрах Альянс Франсез та більше 6 млн чоловік беруть участь в їх культурних

заходах. Координацію роботи мережі здійснює французький Фонд Альянс Франсез. Робота всіх центрів Альянс Франсез ведеться за трьома основними напрямками: навчання французької мови у Франції і в інших країнах світу всіх категорій громадян; поширення знань про культуру Франції і франкомовних країн; сприяння культурному різноманіттю. Знайомити Францію з культурним багатством інших країн і просувати французьку культуру за кордоном відбувається за допомогою культурних сезонів, років культури і фестивалів, наприклад, «Перехресний рік» Франції в Колумбії і Колумбії у Франції (2016-2017 рр.), А також фестиваль Франції в Хорватії "Рандеву" (2015 р.) і «Перехресний рік» Франції в Кореї і Кореї у Франції (2015-2016 рр.). Дозволили організувати спільно з місцевою владою та партнерами кілька сотень заходів в області мистецтв, науки, освіти та економіки, які пройшли по всій території приймаючих країн. Культурні сезони, роки культури і іноземні фестивалі у Франції представляють мистецтво країни-гостя у всіх областях. Так, з 1985 р, коли був вперше проведений рік Індії, в Парижі і по всій Франції змогли познайомитися з культурним різноманіттям близько 30 країн, в числі яких Вірменія ("Вірменія, подруга моя"), Росія, Хорватія, в 2014 р Китай , в 2015 р. Сінгапур (фестиваль "Сінгапур у Франції") і Корея («Перехресний рік» Франції в Кореї і Кореї у Франції), а в 2017 р Колумбія. Культурні сезони отримали визнання і користуються великою популярністю по всьому світу. Багато країн прагнуть брати участь в цих обмінах і проявляють інтерес до досвіду Франції, що займає провідні позиції в цій області. З 1985 р. було організовано близько 50 культурних сезонів. Франція також проводить політику співпраці і розвитку для країн т.зв. "пріоритетною зони солідарності". В її рамках здійснюється програма "Творчість в Африці і країнах Карибського басейну", якою завідує Французький інститут. Програма спрямована на досягнення наступних цілей: підтримка доступу до національного і міжнародного ринку; розвиток економіки культури, щоб ці регіони могли отримувати вигоду з багатства своїх художніх і культурних творів. Програма реалізується за допомогою великих тематичних заходів в Африці і в країнах Карибського басейну, які проводяться у вигляді професійних платформ: Бієнале африканського танцю, "Зустрічі в Бамако", Бієнале танцю країн Карибського басейну, "Африка і мода". Політика Франції в області культурних обмінів заснована на наступних принципах: взаємний характер культурних обмінів між Францією та іншими країнами; європейський масштаб обмінів; прояв солідарності з іншими культурами по всьому світу за рахунок сприяння їхньому розвитку. Крім розповсюдження ідей і творів мистецтва, французька культурна мережа займається розвитком довгострокових партнерських відносин, таких як спільне виробництво, арт-резиденції для художників, артистів і музейних працівників, обміни ідеями, побратимства між французькими та іноземними установами, а також передача досвіду і напрацювань. Традиційні активності Французького

Інституту в Україні – Дні французького кіно та премія "Сковорода", яка присуджується за найкращий переклад із французької мови на українську в рамках програми сприяння видавничій справі Посольства Франції та Французького інституту [1], [3,121],[5].

Незважаючи на вище викладені позитивні сторони культурної дипломатії Франції, можна схилитися до такої думки, що французька культурна дипломатія – це спроба зберегти свій лідируючий характер, вплив на міжнародній арені. Тобто усі вищезгадані програми створені не просто для поширення культури Франції, а й для попередньо спланованого насадження її у всіх регіонах, завдяки чому Франції буде гарантоване визнання країни, яка піклується про розвиток своєї культури, та що сприятиме її економічній стабільності.

Отже, експорт продукції індустрії культури і творчості приносить значний дохід. Крім того, ці галузі сприяють розвитку туризму та підвищенню привабливості французьких вищих навчальних закладів. Держава і підприємства, що працюють в цих галузях, об'єднують зусилля зі сприяння експорту товарів і послуг культурного призначення, зокрема за допомогою ряду спеціалізованих структур (Міжнародне бюро французького книговидавництва, Бюро по експорту французької музики, асоціація Unifrance Films). До діяльності в сфері економіки додається робота по підвищенню міжнародного авторитету Франції. Вона проводиться в рамках т.зв. "дипломатії впливу" Міністерства Закордонних Справ спільно з Французьким інститутом та мережею французьких установ культури за кордоном. Тобто слід зауважити, що культурна дипломатія є інструментом, який сприяє економічному розвитку Франції.

#### **Список джерел та використаної літератури:**

1. Культурна дипломатія : елегантний тандем мистецтва і політики. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/04/15/211092/>
2. Культурна дипломатія як інструмент зовнішньої політики сучасної європейської держави. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/1667/0>
3. С.І.Косенко. «Мягкая сила» как фактор культурной дипломатии Франции.2014.URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/myagkaya-sila-kak-faktor-kulturnoy-diplomatii-frantsii>
4. Richard Bonfatto. Annual Conference on Cultural Diplomacy, ICD December 2012. A brief outlook of the French cultural diplomacy. URL: [http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2012-12-aaccd/A\\_brief\\_outlook\\_of\\_the\\_French\\_cultural\\_diplomacy\\_Richard\\_Bonfatto.pdf](http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2012-12-aaccd/A_brief_outlook_of_the_French_cultural_diplomacy_Richard_Bonfatto.pdf)

5. The fields of action for cultural diplomacy. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/cultural-diplomacy/the-fields-of-action-for-cultural-diplomacy/>

*Коберська Анастасія*

### **КОНЦЕПЦІЯ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ**

*Доводиться актуальність вивчення та застосування культурної дипломатії. Наголошується на ролі мистецтва у зовнішній політиці як одного з важливих аспектів сучасної культурної дипломатії в контексті формування позитивного іміджу України на міжнародній арені.*

**Ключові слова:** *культурна дипломатія, міжнародний імідж, м'яка сила.*

*The study relevance and the means of cultural diplomacy are being proved in the study. The role of art in foreign policy as one of the important aspects of contemporary cultural diplomacy in the context of shaping a positive image of Ukraine on the international arena is emphasized.*

**Keywords:** *cultural diplomacy, international image, soft power.*

В умовах сучасних міжнародних відносин важливе значення має культурна дипломатія, яка закладає підґрунтя для поліпшення клімату міжнародного співробітництва, розвитку міждержавної взаємодії та сприяє досягненню цілей зовнішньої політики та вирішенню питань національної безпеки. Останнім часом багато держав вдаються до просування власного бренду на міжнародній арені, що у політології міжнародних відносин набуло терміну «іміджева дипломатія». У цьому контексті актуалізується вивчення застосування засобів культури і мистецтва як одного з важливих аспектів сучасної культурної дипломатії.

Загалом напрямок іміджевої дипломатії ґрунтується на концепції м'якої сили, сформульованої Дж. С. Найєм та досліджуваної також Дж. Макклорі, Я. Меліссеном та ін., а власне поняття бренду країни було введено в політологічні дослідження С. Анхольтом, який екстраполював поняття менеджменту та маркетингу на міжнародні відносини.

З огляду на те, що імідж, або бренд, країни формується широким колом зовнішньополітичних, економічних, культурних та інших дій держави та недержавних акторів, пов'язаних із цією країною, то поняття іміджевої дипломатії є тісно пов'язаним із іншими методами здійснення м'якої сили, такими як публічна та культурна дипломатія.

«Іміджеву дипломатію» можна визначити як діяльність спрямовану на створення та підтримання позитивного міжнародного іміджу та підтримання бажаної громадської думки [3, с. 119]. Культурна та публічна дипломатія також спрямовані на створення позитивного іміджу держави закордоном, а тому, на практиці, часто є неможливим розділити певні дії держави закордоном між цими поняттями.